

מדינת ישראל

אתר: www.cbs.gov.il; דוא"ל: info@cbs.gov.il; פקס: 02-6521340

קול קורא לבחינת הקדמת שעת הפרסום של מדד המחירים לצרכן

בעקבות פנייה של הבורסה לניירות ערך בת"א בע"מ (להלן: "הבורסה") אל הלשכה המרכזית לסטטיסטיקה (להלן – הלמ"ס) בבקשה להקדים את מועד פרסום מדד המחירים לצרכן (להלן – "המדד") נבחנו במהלך החודשים האחרונים ההשלכות והתועלות לשוק המקומי כתוצאה מההיענות לבקשה.

אחת האפשרויות שנבחנו הייתה הקדמת שעת הפרסום של המדד לשעה 10:00 בבוקר.

קול קורא זה נועד כדי לקבל את התייחסות הציבור למהלך הנבחן.

1. רקע

א. מדד המחירים לצרכן מודד את אחוז השינוי שחל במשך הזמן בהוצאה הדרושה לקניית "סל קבוע" של מוצרים ושירותים, שמחיריהם ניתנים למדידה סדירה. "סל" זה מייצג את התצרוכת של אוכלוסיית משקי הבית. הסל הוא קבוע, כך שהשינויים במדד משקפים שינויי מחירים בלבד. המדד משמש בעיקר להצמדות שונות, לקביעת תוספת היוקר לתעריפי השכר ולניתוח מגמות המחירים במש כפי שיתואר בסעיף ג.

ב. מבין הנתונים הסטטיסטיים הרבים שמפרסמת הלמ"ס - מדד המחירים לצרכן הוא הנתון הסטטיסטי המוכר ביותר לציבור הרחב. השימוש במדד המחירים לצרכן מקיף את כל מגזרי הפעילות הכלכלית בישראל ונוגע לכל תושבי המדינה. מדד המחירים לצרכן הוא גם אחד האינדיקטורים לאינפלציה בישראל ובאמצעותו מקבל נגיד בנק ישראל החלטות בנוגע למדיניות המוניטרית (באמצעות הריבית) בכפוף ליעד אינפלציה מקומי.

בישראל חשיבות מיוחדת למדד המחירים לצרכן, בשל המבנה הייחודי של שוק האג"ח:

- שווי השוק של החוב הצמוד גדול לעומת השווקים בחו"ל.
- המסחר בישראל מתקיים בבורסה (on-exchange), ואילו בחו"ל הוא מתקיים מעבר לדלפק (otc).

ג. שימושי המדד הם רבים. להלן העיקריים שבהם:

1. הצמדה – למדד מוצמדים הלוואות, משכנתאות, איגרות חוב, תשלומי מזונות, חוזים בשוק ההון והסכמים פיננסיים אחרים. יצוין כי הלמ"ס איננה אחראית לדרך שבה משתמשים במדד לחישוב ההצמדות השונות, אלא רק להפקתו ולפרסומו.
2. המדד מספק מידע על רמת המחירים ועל השינויים החלים בה בתקופות שונות. לכן הוא אחד המדדים החשובים במשק, והוא משמש כאינדיקטור לאינפלציה וכלי עזר לקביעת מדיניות כלכלית.

3. המדד משמש גם להפיכת סדרות של נתונים כספיים במונחים שוטפים (כגון פדיונות של ענפי התעשייה השונים, נתונים על הכנסות, הוצאות, שכר) לסדרות נתונים במונחים ריאליים, כלומר בניכוי השינוי במחירים.
4. ניתוח מגמות המחירים בשווקים השונים באמצעות השוואות למדדי המחירים האחרים: מחירים סיטונאים של תפוקת התעשייה, תשומה בבנייה, בחקלאות, בסלילה ובאוטובוסים.

ד. הפקת המדד

להפקת מדד המחירים לצרכן ארבעה שלבים עיקריים:

- קביעת סל המוצרים והשירותים של הצרכן;
 - המדידה השוטפת, דהיינו, איסוף שוטף של מחירי המוצרים והשירותים הכלולים בסל ובדיקתם;
 - חישוב מדד המחירים של הסל כולו ומדדים אגרגטיביים;
 - פרסום הנתונים באמצעי התקשורת ב-15 בכל חודש.
- סל התצרוכת של צרכן מורכב מעשר קבוצות תצרוכת ראשיות: מזון ללא ירקות ופירות; ירקות ופירות; דיור; תחזוקת הדירה; ריהוט וציוד לבית; הלבשה והנעלה; בריאות; חינוך, תרבות ובידור; תחבורה ותקשורת ושונות.
- החל מינואר 1999, הרכב הסל משתנה אחת לשנתיים. העדכון האחרון בוצע בינואר 2023 והתבסס על סקרי הוצאות משק הבית 2021 ונתונים מנהליים אשר הומרו למחירי 2022. העדכון הבא יהיה בינואר 2025 ויתבסס על סקרי הוצאות משק הבית לשנים 2022 ו-2023 במחירי 2024.

ה. מועדי הפרסום של מדד המחירים לצרכן בישראל היום

ככלל, מפרסמת הלמ"ס את המדד לחודש מסוים ב-15 בחודש הבא אחריו בשעה 18:30, קרי בתום יום העסקים ולאחר סיום המסחר בבורסה. בימי שישי ובערבי חג שעת הפרסום היא 14:00.

בשנים האחרונות, כאשר ה-15 בחודש חל בשבת או בחג, כמו לדוגמה בערב יום הכיפורים או ביום הזיכרון לחללי מערכות ישראל (ערב יום העצמאות), מועד הפרסום חל ביום העסקים שקודם להם.

1. מועדי הפרסום בחו"ל

בחלק מהמדינות עם הכלכלות המפותחות (כגון ארה"ב, בריטניה, גרמניה, יפן) מדד המחירים לצרכן מתפרסם לפני תחילת יום העסקים.

HICP (The Harmonized Index of Consumer Prices) מפורסם באירופה על ידי ה-Eurostat ב-12:00 (Central European Time) בצהריים.

2. השינוי המוצע

מדד המחירים לצרכן יפורסם באופן קבוע ב-15 בחודש עבור החודש הקודם בשעה 10:00 בבוקר בימי חול, בערבי חג ובימי שישי. השינוי המוצע ישמור על אחידות ועל עקיבות בשעות הפרסום. כאשר ה-15 בחודש יחול בשבת או בחג – יפורסם המדד בערב החג או ביום שישי שלפניו בשעה 10:00 בבוקר.

3. מטרת

הקדמת שעת הפרסום לשעה מוקדמת לשעת פתיחת המסחר בבורסה תקדם את המטרות שלהלן:

- **הרחבת אפשרויות המסחר** – המהלך יספק אפשרויות רבות יותר למסחר בנגזרי המדד בשוק הבין-בנקאי וכן באג"ח ומק"מ בבורסה, במהלך שעות המסחר של הבורסה.
- **"לסחור את המדד"** – המהלך יאפשר "לסחור את המדד" באופן מידי ולנתח את השפעתו על השווקים, ללא האירועים "המקזזים" שעשויים להתרחש מפרסומו לאחר סיום יום המסחר ועד ליום המסחר הבא.
- **הקטנת חוסר הודאות** – פרסום המדד בתום יום המסחר יוצר במהלך אותו יום אי ודאות לגבי המדד שיהיה בפועל. אי ודאות זו משפיעה באופן ישיר על כל ניירות הערך צמודי המדד בצורה של הרחבת מרווחי הציטוט. מטרה זו משפיעה גם על הנפקות אג"ח על ידי משרד האוצר.
- **שיפור דגימת המט"ח** – פרסום המדד לפני פרסום השער היציג של הדולר יקטין את חוסר הוודאות ובכך יאפשר דגימת מט"ח נכונה יותר.
- **שיערוך נכסים צמודים** – במקרים שבהם המדד מתפרסם ביום המסחר האחרון של אג"ח ממשלתית צמודה, השער הקובע שנקבע לאג"ח אינו מביא בחשבון את המדד. במצבים מסוימים הדבר עשוי להשפיע על שער הפדיון של האג"ח (אם המדד בפועל שונה באופן משמעותי מהציפיות בשוק). המשקיעים המוסדיים משערכים את האג"ח בהתאם לשער הקובע בבורסה ולפיכך עלול להיווצר פער בין שער נעילה של האג"ח בבורסה לבין השווי ההוגן שלה.

על רקע האמור נבחנו כמה אפשרויות חלופיות לשעות פרסום שונות של המדד ב-15 בחודש - במהלך יום המסחר. יצוין כי יש להימנע מכך ששעת הפרסום המוצעת לא תתנגש עם מועדי הנפקת האג"ח הממשלתיות (בין 10:30 ל-13:00), עם מכרזי ההחלף (בין 10:30 ל-12:45), עם הנפקות המק"מ (בין 11:00 ל-13:00), עם מועדי חישוב ופרסום השער היציג (בין 13:00 ל-15:30) ועם מועד פרסום ריבית בנק ישראל (16:00).

לאור כל האמור נמצא כי פרסום מדד המחירים לצרכן **בשעה 10:00 ב-15 בחודש בימי חול, בערבי חג ובימי שישי עבור החודש הקודם, לפני תחילת המסחר בבורסה לניירות ערך יעמוד במגבלות אלו. בערב יום כיפור או בערב יום הזיכרון יוקדם הפרסום ליום העסקים הקודם בשעה 10:00 בבוקר.**

נודה על קבלת התייחסותכם בכתב לשינוי המוצע.

במידת הצורך, רשאית הלמ"ס לזמן מגיש התייחסות להופיע בפניה אם תמצא לנכון ובכפוף לשיקול דעתה. הלמ"ס תהיה רשאית להשתמש בתוכן ההתייחסויות שיוגשו לה לצורך גיבוש ההחלטה. הלמ"ס פועלת בשקיפות ותהיה רשאית לפרסם חומרים שונים שיועברו אליה, ובכללן התייחסויות הציבור לקול הקורא לרבות באתר האינטרנט של הלמ"ס. גורם המעוניין כי פנייתו או חלקים ממנה לא יפורסמו בפומבי, או יפורסמו ללא ציון שמו, יציין את הדבר באופן בולט ומפורש בפתיחת פנייתו, והבקשה תיבחן בהתאם לעקרונות והשיקולים הקבועים בחוק חופש המידע תשנ"ח-1998.

הציבור הרחב מוזמן להגיש התייחסויות לנושא עד ל-1 בספטמבר 2025 בשעה

12:00. התייחסויות בכתב ניתן להעביר לכתובת הדוא"ל: info@cbs.gov.il